

Vaak zijn de ergste tegenstanders van de omwentelaars degenen, voor wie zij een omwenteling tot stand trachten te brengen. Dat gold reeds in het oude Rome.

Zoals u mogelijk weet, was er een tijd in Rome, waarin steeds meer land in de handen kwam van de grote landeigenaars. Dezen werkten met slaven, niet met vrije burgers, die hen te lastig waren. Dus kwamen er in de stad steeds meer werkelozen. U ziet, hoe modern de ontwikkelingen toen reeds waren.

Die werkelozen, en dit is typerend, moesten aan de kost komen. De senaat wilde geen revolutie riskeren, dus gaf men de gewone burgers enige toelagen in de vorm van voedsel en daarnaast gaf men allen de mogelijkheid op een eenvoudige en goedkope wijze vele vertoningen van allerlei aard bij te wonen. Denk maar eens aan de spelen in de circussen enz.

Rijke mensen hadden al snel allen hun eigen cliënten. Dezen kregen van hun patroon elke dag wat te eten, konden hem om gunsten en bijstand komen vragen en gaven hun beschermer daarvoor hun steun en stem, wanneer deze b.v. in de senaat wilde komen.

Nu waren er twee broers - de Gracchi - die het daarmee niet eens waren. Zij spraken tot de massa: Jullie worden uitgebuit en misbruikt. Men heeft jullie je grondbezit weggenomen, jullie hebben geen menswaardige huisvesting meer, kortom, jullie zijn tot bedelaars en paupers geworden.

Men geeft jullie zo nu en dan een hap eten en wat spelen, dat is waar. Maar wat heb je daaraan, wanneer je kijkt naar de weelde van de rijken, hun paleizen, baden enz.

Hun betoog kwam er altijd weer op neer, dat de eenvoudige burgers van Rome de rijken moesten terugbrengen tot hun eigen staat, de senaat naar huis dienden te sturen en een volksdemocratie moesten gaan in stellen.

Want ook dergelijke zaken bedacht men reeds in die dagen. Dat is zeker niet het recht van de oostbloklanden alleen. Reeds in Rome deden soortgelijke opvattingen soms opgeld.

Maar wat is van dit alles het gevolg geweest? De gebroeders werden mishandeld, gestenigd en dood geslagen. En door wie dacht U? Door de hoge standen? Vergis u niet, dat was niet nodig. Dat deed het gepeupel wel voor hen. En dit was begrijpelijk.

De mensen wilden het gevaar niet lopen, dat zij die boterham, die zij voor niets konden krijgen, zouden verliezen. Hun kans op een plaatsje in het circus, al was het dan op de hoogste rijen aan de zonzijde, wilden zij ook niet verliezen. Daarvoor leefden zij in feite en al het andere interesseerde hen minder.

Wanneer je te maken krijgt met iemand, die een omwenteling tot stand wil brengen, hoe dan ook, zul je dit klassieke voorbeeld voor ogen moeten houden.

Je kunt geen omwenteling plaats doen vinden, wanneer je daardoor een ieder moeite bezorgt en de eenvoudige mensen daarbij dingen moet ontnemen, die voor hen tot op dat ogenblik een deel van hun leven uitmaakten.

In dit verband is de revolutie in Chili eveneens een interessant gebeuren. Wanneer je deze, nu zij afgelopen is, goed beziet, ontdek je, dat de mensen, die achter Allende stonden, in feite de mensen waren, die er beter van geworden waren.

Alle anderen, die ontdekten, dat zijn streven en werken hen alle voorrechten kostte, zodat zij harder moesten werken en

meer moeite hadden om voldoende eten te krijgen, veranderden hun inzichten al snel.

De gewone middenstanders en bepaalde groepen, die er in het begin misschien wat beter van waren geworden, maar hun winst weer dreigden te verliezen, stonden aan de basis van het verzet tegen Allende.

Je kunt de schuld nu geven aan de Cia en de hogere standen, beweren, dat het alleen de hogere standen zijn, die de dood van Allende en vele van zijn volgelingen op het geweten hebben, maar waar is dat niet helemaal. Het is de staking geweest van de middenstanders, waarmede de ellende is begonnen. Het is de volledige ontregeling geweest in het leven van vele mensen, die nu, veel later, beweren, dat zij achter Allende stonden en hem een goede man vonden, waardoor het optreden van de militairen mogelijk werd.

Want velen onder hen, die nu treuren over het gebeurde, hielden zich toen afzijdig onder het motto: mij gaat dit niets aan, waarom zou ik risico nemen? Of, erger nog, zij voegden zich bij het demonstratieve verzet tegen de sociale bewindvoering onder het motto: Alles goed en wel, maar moet ik daarom bepaalde kleine genoegens opgeven en dan bovendien nog harder gaan werken ook? Mij niet gezien.

Het zijn deze mensen in de eerste plaats, die de revolutie in Chili hebben doen mislukken. Vergeet dat niet. Want wanneer iemand een omwenteling tot stand wil brengen, zal hij altijd weer uitgaan van eigen gelijk in de ogen van alle weldenkende mensen.

Hij wil de juistheid van zijn streven aan de mensen duidelijk maken en begint door zijn stellingen, zonder het mogelijk ook maar te beseffen, wat hij doet, hun zekerheden aan te tasten en hun tevredenheid te bedreigen.

Actiegroepen beseffen te weinig, wat er zich in de massa gemeenlijk afspeelt. Om een recent voorbeeld te geven: Zij roepen uit, dat atoomcentrales voorlopig nog levensgevaarlijke dingen zijn, waarvan iedereen, ja, het gehele land en de gehele economie het slachtoffer kan worden, wanneer er maar één enkele kleine fout optreedt. Wat waar kan zijn.

Maar hoe reageert de "gewone man"? Och, mij zal dat niet gebeuren. Mijn bureu misschien, maar mij niet. Waarom zou ik mij dus over dergelijke zaken druk maken? En als er nu toch eens iets zou gebeuren? Och, ik kan mij wel redden. Ik weet wel, hoe ik aan mijn trekken moet komen; dus geen zorgen. Waarom zou ik mij veel moeite geven om ergens tegen te zijn, dat mij persoonlijk niet kan raken? Mij interesseert dit alles niet.

Andere groepen wijzen mogelijk op het gevaar van een komende wereldoorlog. Maar hoe denken de burgers in de betrokken landen? Een wereldoorlog is natuurlijk erg voor hen, die daardoor getroffen worden. Maar die bommen vallen héus niet op mij. Mij en mijn familie zal wel niets gebeuren. Voor de anderen is het mogelijk erg. Maar indien ik, alleen maar om dit te voorkomen, nu veel gevaar moet gaan lopen, veel op zal moeten gaan geven, is het onredelijk van mij te eisen, dat ik stelling neem of zelfs iets doe. Ik houd wat ik heb.

Begint u iets te herkennen in dit alles? Juist ja. Wat betekent, dat je, om een werkelijke omwenteling tot stand te brengen, eerst moet weten, wat je werkelijk zelf en werkzaam op

langere termijn kunt bereiken en doen. Op anderen kun je niet rekenen en vooral kun je niet verwachten, dat de massa reageert op argumenten en daden, die iedereen als redelijk beseft, maar die offers en persoonlijk ingrijpen van die massa vergen.

De ontwikkelingen in de amsterdamsche gemeenteraad hebben nogal wat stof op doen waaien. Dit, ofschoon de ontwikkeling duidelijk onvermijdelijk was, reeds vanaf het eerste begin. Want een idealist in een college van technocraten, dat moet wel botsen. Een man, die gelooft, dat je als politicus moet doen, wat je belooft hebt tussen vele anderen, die menen, dat je beloften alleen maar doet om later te kunnen doen, wat je wilt, wordt de kern van vele conflicten, daar kom je gewoonweg niet onderuit.

Wat is de praktijk? Bijna iedereen zal denken, dat het erg is voor van Duyn. Maar zal er iemand werkelijk een stap verzetten om wat voor hem te doen - uitgezonderd mogelijk een kleine groep heethoofden, die toch niets te verliezen hebben?

Het gewone volk zegt: jammer voor de vent, het was een goeie kerel, maar ik kom toch wel aan mijn trekken, al komen er ook anderen aan het stuur te zitten.

Het zal u duidelijk zijn, dat er maar zeer beperkte groepen zijn, die voor een omwenteling in aanmerking komen. Het gros van de goegemeente heeft geen werkelijke interesse aan veranderingen, zolang eigen leven nog enigszins als dragelijk wordt ervaren - wat vooral het geval is, wanneer het anderen kennelijk slechter gaat.

Men wil zijn situatie gemeenlijk wel graag verbeteren, maar aan offers wil men daar zo weinig mogelijk tegenover stellen. Ook de topklassen van een gemeenschap zijn weinig geneigd veranderingen aan te moedigen. Zij dromen te zeer over hun eigen belangrijkheid. Voor deze mensen is het gemeenlijk minder van belang, wat er werkelijk gebeurt, danwel de wijze waarop men hun gezag erkent en hen zo mogelijk acht of vereert. Dit is voor hen van belang.

Ik weet wel, dat bijna alle mensen wel bepaalde idealen koesteren, compleet met alles, wat daarbij komt. Er is voor hen echter altijd een groot verschil tussen hun idealen en hun werkelijk gedrag.

Het zijn altijd weer in verhoudig kleine groepen, die de wereld willen hervormen. Zij hebben met hun streven vaak gelijk. Helaas denken dergelijke mensen meestal: omdat wij gelijk hebben, zullen andere mensen dit ook inzien en dus met ons werken om de verandering tot stand te brengen. Dit laatste zal alleen mogelijk zijn, wanneer de massa reeds door andere oorzaken ontworteld is en geen zekerheid meer kan vinden in de oude gewoonten en werkwijzen.

Dus ziet niet iedereen in, dat zij gelijk hebben. De meesten zijn te lui of te druk bezig met zichzelf, om ook maar te kijken naar de beweegredenen van hen, die hun rust dreigen te verstoren. Waar of niet? Mogelijk neemt men kennis van dergelijke denkbeelden, wanneer zij binnen het kader van een aansprekende en mogelijk ook spannende t.v.-serie of iets dergelijks wordt gepresenteerd. Maar zelfs dan is het de vraag, of zij bewust kijken en de boodschap op prijs stellen.

Dit betekent, dat kleine groepen omwentelaars altijd weer in moeilijkheden komen te verkeren, daar zij nimmer van anderen

het begrip en de hulp krijgen, die zij verwachten.

Waarop dergelijke groepen soms naar terreur grijpen in de hoop zich door te zetten en de massa wakker te schudden met wapengeweld. Of zij geven het op en worden zelf deel van de massa. Een andere keuze is meestal voor hen niet mogelijk.

Het lijkt soms verstandig te kiezen voor terreur. Want je schudt er mensen mee wakker en kunt er vaak iets mee afdwingen, zodat je tenminste enig resultaat boekt. Maar wat is de praktijk?

Kijk eens naar de palestijnse groepen, die over de gehele wereld hun terreurdaden hebben begaan. Zij gebruiken steeds weer geweld. Maar krijgen zij hun zin? Zij krijgen alleen hun zin, wanneer de belangen van de hogere standen geschaad worden. Wat betekent, dat zij alleen werkelijke resultaten boeken op die ogenblikken, dat zij internationale bedrijven treffen, of de relaties tussen landen in gevaar brengen. Want dergelijke zaken hebben te maken met de carrière en status van staaslieden en dergelijke belangrijke personen .

Maar zij krijgen hun zin op een wijze, die later duidelijk maakt, dat het voor hen en hun ideaal beter zou zijn geweest, wanneer zij hun zin niet gekregen hadden. Bereiken dergelijke groepen uiteindelijk toch iets van meer blijvende waarde, dan zijn het anderen, politici, rijkeren, mensen die macht begeren, die de vruchten plukken en de idealisten met al hun offers rustig in de kou laten staan.

Het lijkt mij goed dit alles te beseffen, wanneer je zo , als U leeft in een wereld en een tijd, die vol is van snelle veranderingen. Dat er verandering komt, is goed. Maar bijna een ieder, die idealistisch deze veranderingen gade slaat, zou meer en sneller bereikt willen zien.

Dit is nu onmogelijk. Want niemand, zelfs niet de beste vakbondsbons, desnoods in luxe gulfverpakking, is bereid de mensen voor te houden, dat het tijd wordt, dat zij eens genoeg nemen met een wat kleiner inkomen - ook al weet zo iemand, dat dit onvermijdelijk is, dat het op de duur niet anders kan gaan. Zo iemand kan dit eenvoudig niet zeggen en doen. Hij wil immers zijn positie behouden, populair blijven , zijn status niet verliezen? Dus zal zo iemand desnoods tegen eigen geweten en besef in reageren op de wensen van zijn achterban en desnoods proclameren, dat er gestaakt moet worden voor meer, terwijl hij weet, dat er geen werkelijke mogelijkheid is om dit te bereiken. Want hij weet wel degelijk, dat minder de enige mogelijkheid is.

Maar wanneer dan de staking uiteindelijk mislukt, of er ontslagen vallen enz., kan hij tenminste een ander de schuld geven. En daarom gaat het hem.

Waarmede ik duidelijk hoop te maken, dat iemand, die een werkelijke omwenteling tot stand wil brengen, maar een zeer kleine mogelijkheid bezit zijn doel te bereiken door het aantasten van de bestaande orde in directe zin. Hij wordt dan verbrijzeld tussen de molenstenen van stands en status belangen enerzijds en anderzijds de onverschilligheid van de massa, die meent, dat het haar op deze wijze nog goed genoeg gaat.

De laatste tijd zien wij echter een andere, niet zo opvallende wijze, waardoor bepaalde groepen vernieuwingen tot stand trachten te brengen.

Deze groepen bezitten over het algemeen een goed verstand, zijn intellectueel gevormd, kunnen zich goed inpassen in de massa. Toch hebben zij het gevoel, dat vele dingen anders moeten worden.

De leden van deze groepen zetten in feite de officiële machthebbers meer en meer buiten spel. Zij doen dit onopvallend. Men scheidt b.v. een situatie, waarbij de politici, die officieel alles beslissen, geen stap meer terug durven doen.

In de bedrijven maakt men zich verdienstelijk, maar brengt de leiding van het bedrijf er gelijktijdig toe verplichtingen aan te gaan, die later meer blijken te omvatten dan de leiding dacht, zodat daaruit b.v. een situatieverbetering voor eenvoudige leden van de massa voortspruit - die dezen dan natuurlijk niet meer prijs zullen willen geven.

Maar wanneer een omwentelaar ook persoonlijke erkenning wil verwerven, komt hij niet veel verder dan een Hitler of een Mussolini. Wie van de twee zal dan gemeenlijk afhankelijk zijn van de wijze, waarop men in weet te haken op de wezenlijke verlangens, de bewustzijnsachtergronden van de massa.

Na zoveel jaren kun je toch wel eerlijk zijn. In Duitsland hebben na de val van Hitler vele mensen gesteld, dat zij niets geweten of gewild hebben. Maar stel dan de vraag of Hitler, toen eenmaal de vreemde troepen op de grond van "das Reich" stonden, zijn oorlog had kunnen doorzetten, wanneer niet steeds nog het grootste deel van de massa zwelgde in de meerwaardigheidsgevoelens, die Hitler hen geleerd had?

Alleen de behoefte om eigen gevoel van meerwaardigheid te handhaven is er volgens mij voor aansprakelijk, dat vele mensen tot de laatste uren toe verkondigden en geloofden, dat de Fuehrer nog zou komen met wonderwapens. Want, zo sprak men dan, het duitse volk is het beste en zal ondanks alles winnen.

Terwijl de mensen de doden begroeven, die zij in het puin van vernietigde steden hadden kunnen vinden, spraken zij nog tot elkaar: maar wij moeten volhouden. Want morgen komt het wonderwapen. Wij moeten winnen, het kan niet anders, want wij zijn meer waard dan alle anderen.

Hitler was voor hen de man, waardoor zij hadden leren beseffen, dat zij meer waard waren. Dus was Hitler een afgod voor een groot deel van zijn volk, zelfs toen de man voor zich alleen nog maar de treurige ruïne was van een mens.

Mussolini deed het anders. Hij was een man, die te weinig rekening hield met de behoefte zich uit te leven en op te scheppen, de neiging ook tegen de draad in te gaan, die in het italiaanse volk nu eenmaal bestaat.

Hij wilde zijn orde doorzetten, zijn eigen denkwijzen ten koste van alles doorzetten. Hij hield geen rekening met de gevestigde belangen, maar ook niet met de geliefde rust, die het volk wenste.

Zeker, zijn soldaten hebben in de tweede wereldoorlog gevochten. Maar men beweert, dat zij allen een zeer eigenaardige strijdkreet uit het hoofd hadden geleerd: We surrender! Zij wachtten dan, tot zij een Tommy of amerikaan tegenkwamen, die een wapen had. Waarop zij de handen omhoog staken, hun strijdkreet brulden en vervolgens met gehele compagnieën en soms zelfs regimenten tegelijk in krijgsgevangenschap gingen onder het roepen

van " o mia bella Napoli " of iets dergelijks.

Ik overdrijf niet al te veel. De reden van dit alles was, dat de mensen niet geloofden in alles, wat het gepredikt werd, zich daarin niet geborgen gevoelden. Het optreden van de partij droeg er toe bij, dat de mensen zich niet meerwaardig of zelfs maar gelijkwaardig gevoelden aan anderen. Begrijpelijk: het beeld van meerwaardigheid, dat gepredikt werd, was te teutooons en maakte bovendien niet Italianen, maar Duitsers tot supermensen, die zich alles konden veroorloven.

Eigenlijk heeft Mussolini zelf de grote omwenteling op gang gebracht, waardoor hij uiteindelijk wel moest verliezen. Niet de verzetsbewegingen, die hem vermoord hebben, niet de geallieerden, maar Mussolini zelf heeft Italië verslagen.

Wat nog duidelijker maakt, waar het om gaat. Wil je een omwenteling tot stand brengen, dan moet je een response vinden bij de massa. Je kunt geen idee verkondigen, waar de massa bang voor is. Je kunt zelfs geen stelling verkondigen, waardoor die massa opeens meer moet doen, dan zijn in feite wil.

Ik geloof, dat - wanneer je in Rotterdam alle bedrijven ooit stil wilt leggen - het voldoende is openlijk te verbieden, dat Feijenoord gedurende 3 of meer jaren in deze stad voetbalt. Want dat is belangrijk.

Je kunt stinkfabrieken bouwen zoveel je wilt. De mensen zullen mopperen, maar het leven gaat normaal verder, men werkt door. Maar kom niet aan Feijenoord. U lacht, maar zo is het.

Een mens, die een omwenteling op gang wil brengen en dit alles beseft, gaat dus zeker niet proberen de mensen te vertellen, wat zij tegen hun zin en belangen in zouden moeten doen; dus niet: Ga nu eens niet naar Feijenoord, maar doe wat tegen die rommel in het Botlekgebied. Want dan krijg je veel vriendelijke en bevestigende woorden te horen en voor de rest krijg je nul op het request.

Maar hij zoekt een andere weg, minder netjes, maar doelmatig. Stel, dat een belangrijke wedstrijd van Feijenoord door het opeens optreden van een giftige dampwolk niet door kan gaan. Dan doet men wel iets.

De omwentelaar probeert op een plaats te komen, waar hij invloed genoeg heeft om een dergelijk ongeval te veroorzaken op een ogenblik, dat het een maximum aan onrust veroorzaakt. Dan kan hij misschien iets forceren, zelfs wanneer die wolk niet gevaarlijk, maar alleen maar erg hinderlijk bleek te zijn.

Je kunt de mensen meekrijgen, wanneer je hun eigen verlangens frustreert of hun zekerheden aantast, zonder dat men kan weten, dat jijzelf daar iets mee te doen hebt.

Wat ik u vertel is niets nieuws. Marx gebruikte reeds een eigenaardige term, die zijn bewust zijn van dit probleem weergeeft. Hij zowel als Engels hadden het vaak over het " Lumpenproletariat! "

Wat dit voor mensen zijn? Het zijn mensen, die het niet bepaald goed hebben, maar volgens eigen besef ook niet al te kwaad. Deze mensen vinden het belangrijker zich te vermaken of t.v. te kijken, vooral wanneer die weer eens iets onbenulligs presenteert, dan na te denken over alles, wat er in de wereld gebeurt.

Het zijn mensen, die liever niet nadenken over al, wat zij zien in eigen omgeving en het gemakkelijker vinden zich op te winden over zaken, die meer vrijblijvend zijn, zoals de toestand

in Angola of iets anders, dat ver weg gebeurt.

Het zijn mensen, die het waarschijnlijk met een ieder werkelijk goed menen, wanneer het maar niet voor hen zelf al te lastig wordt.

Je kunt in uw land eerder 10.000.000 bij elkaar krijgen dan enkele duizenden werkuren van vrijwilligers. Wanneer je dit gaat beseffen, dan kom je verder.

Je kunt de massa niet werkelijk veranderen. Je bent een dwaas, wanneer je dit toch probeert te bereiken. Je kunt ook de eigen mentaliteit van de machtsbezeten niet zonder meer veranderen, aantasten, of vernietigen. Wat blijft dan over?

Je kunt er voor zorgen, dat de massa niet al te ontevreden wordt met jou, maar dat gelijktijdig de afstand tussen de machts- en standengroepen en die massa steeds meer toeneemt.

Wanneer de mensen bovenaan niet meer begrijpen, wat er beneden aan de hand is en ook het omgekeerde onmogelijk wordt, is het mogelijk beide kanten van de gemeenschap te manipuleren, wanneer je er voor zorgt beiden te begrijpen en zo in het midden te staan. Dan ben jij de enige, die juiste beslissingen kan treffen en je zult daarvoor zelfs erkenning krijgen, vooral wanneer je de eer van alles, wat je bereikt, rustig aan je baas overlaat.

Mogelijk meent u, dat dit onzin is. Toch moet u dan eens na gaan denken over de vraag, in hoeveel bedrijven een privé - secretaresse in feite bepaalt, wat haar baas zal beslissen. Dit komt zelfs nog veel meer voor dan u wel denkt.

Vraag u vervolgens eens af, in hoe grote mate ambtenaren uitmaken, wat ministers zullen doen en gekozen parlementen goed moeten keuren. Zoals ambtenaren vaak uitmaken, welke zaken de ijskast in gaan, of geheel niet openlijk ter sprake zullen komen.

Wie zich dit realiseert, zal zeggen, dat reeds nu een vreemde klasse mensen zich geschoven heeft tussen de machthebbers, die kenbaar zijn en de massa, de zwijgende meerderheid.

Wanneer je dus een omwentelaar wilt worden, die de zaken in beroering houdt en de maatschappij tot verdere ontwikkelingen aanzet, dan is er maar één enkele verstandige keuze: De keuze een tussenpersoon te worden.

Maak jezelf voor beide partijen zo belangrijk als maar mogelijk is, maar isoleer hen zoveel mogelijk van elkaar. Waarop u mogelijk meent, dat dit te lang neemt. Ik neem enkele actuele voorbeelden: Rusland. Er is een partijpresidium, een groot volk, geregeerd door een sterke en zeer selectief werkende partij.

Wat blijkt echter de laatste tijd? In toenemende mate worden beslissingen, zowel t.a.v. productie, verplaatsing van mensen, inrichting van nieuwe fabrieken, zowel als het toelaten van bepaalde soorten van amusement en het verbieden van andere vormen van vrijetijdsbesteding bepaald door een tussenklasse. Deze zal soms bereiken, dat een openlijk verbod niets uithaalt en daarom wordt terug genomen, terwijl in andere gevallen beslissingen worden genomen, die zeker niet in de bedoeling van de leiders of de wens van het volk stoelen.

Het lijkt dwaas, wanneer ik stel, dat de hoofdredacteur van de Prawda belangrijker is dan een minister. Maar waar is dit toch wel. Want wanneer die Prawda eens duidelijk iets

schrijft en het volk dit eenmaal gelezen heeft, zo verbindt men hieraan verwachtingen. Wanneer er voldoende verwachtingen in het volk gerezen zijn, is het voor de regeerders moeilijk en soms zelfs onmogelijk die alsnog te beschamen. Zelfs in een staat, waar alle media in handen zijn van de partij en van de staat, is een beïnvloeding mogelijk, die zeer wel tot een omwenteling zou kunnen voeren in leefwijze, gebruiken en machtsverdeling.

O, u weet natuurlijk allen wel, dat het heel erg moeilijk is in dit land een boekje te drukken, of een blad uit te geven, dat niet is toegelaten, goedgekeurd dus in feite, door partij en staat. De regering heeft alle media in handen en toch blijken er in dit land mensen te zijn, die deze regering plus het volk weten te manipuleren.

Het wonderlijke hierbij is, dat degenen, die dergelijke invloeden gebruiken, maar al te vaak onbekenden zijn, mensen van de middenklasse. Wanneer zij wat ouder zijn, treden zij vaak toe tot de partij op uitnodiging, daar hun meerderen hun verdiensten zeer waarderen.

Maar de beslissingen van deze mensen zijn daarom zo belangrijk: zij bezitten inzichten en kennis, die de feitelijke regeerders en theoretici van de partij gemeenlijk ontberen. Zo zijn er heel wat directoraten enz., die bezet worden door belangrijke partijmensen, die publiekelijk bekend zijn, overal naar buitentoe optreden, maar kennelijk weinig tijd overhouden om zich met bedrijf en boekhouding bezig te houden - en daar zitten dan wel een paar onopvallende mannetjes, die uitmaken, wat er werkelijk bereikt zal worden. Deze mensen kunnen zelfs op onopvallende wijze mede bepalen, of de productie voor een vijfjarenplan gehaald zal worden of niet.

Zo is er een ombuiging in de Sovjetunie ontstaan in de richting van de burger. Er is in toenemende mate sprake van productie voor de burger zelf, inclusief luxe artikelen.

Deze luxe voor het volk is zeker niet bepaald aangenaam voor de heren, die aan de top zitten. Want hoe meer de mensen hebben, hoe minder je hen kunt beloven en hoe minder je dus een absoluut gezag kunt handhaven.

Het gevolg is, dat hun feitelijke macht slinkt. Zij zullen in moeilijkheden komen, wanneer zij maatregelen willen treffen, die op zich mogelijk juist en goed zijn, maar de gevoelens van recht, of de verworvenheden van de burgers schijnen aan te tasten.

Een goed voorbeeld is de maatregel tegen openbare dronkenschap - gepaardgaande met een beperking t.a.v. de verkoop van sterke drank plus een aantal regels, waaraan men bij aankoop zou moeten voldoen.

Begrijpelijk is deze maatregel wel. Want te veel russen schenen te denken: wij leven toch in een bezopen wereld, dus neem nog een borrel. Maar de maatregel kwam niet werkelijk van de hoge partijmensen. Zij echter waren wel verantwoordelijk voor het uitvaardigen van deze maatregelen.

Hierdoor kwamen zij onder druk te staan. Reeds 3 van de verantwoordelijken zijn hierdoor gevallen en nog enkele andere redelijk actieve regeerders zullen binnenkort hun belangrijke plaatsen moeten verlaten om zo het volk tevreden te stellen.

Let wel, deze omwentelaars hebben niets te maken met de intellectuele dissidenten, die - hoezeer zij ook gelijk hebben - in feite in eigen land weinig of niets kunnen bereiken. De werkelijke vernieuwingen in het systeem komen voort uit mensen, die uiterlijk netjes in de pas lopen, maar, wanneer zij het nodig vinden dat kleine beetje invloed gebruiken, dat zij hebben. Zoals enkele soldaten, die opeens een heel klein beetje langzamer of sneller dan de rest gaan lopen, er voor kunnen zorgen, dat zelfs de marskolonne van een regiment geheel in wanorde komt te verkeren. En wanneer alles uit de pas loopt en bovendien de afdelingen elkaar gaan hinderen, is het voor een ieder wel duidelijk, dat dit niet het gevolg kan zijn van een opvallend optreden van een enkele soldaat. dus krijgen officieren de schuld.

Ook elders zien wij soortgelijke zaken. Er lekken nieuwtjes uit, die geheim hadden moeten blijven. Maatregelen worden zó doorgevoerd, dat zij in feite het tegendeel bereiken van hetgeen men meende ermee waar te kunnen maken enz. Het is een sluipende omwenteling, die over de wereld waart.

In uw eigen land zult u hiervan ook voorbeelden kunnen zien. U hebt b.v. een tamelijk idealistisch en overwegend links ingesteld parlement en een eveneens linkse en nogal idealistisch ingestelde regering. Hebt u zich wel eens afgevraagd, hoe het dan komt, dat deze idealistische linkse mensen zoveel besluiten nemen, die rechts zijn in extreme? Toch is het antwoord eenvoudig:

Deze mensen worden gekonfronteerd met gegevens, die ten dele niet waar zijn, ten dele verkeerd worden uitgelegd. Zij hebben te maken met voorlopige verplichtingen, die men moeilijk terug kan draaien, ook al werden zij niet door de werkelijk bevoegden genomen.

Het gevolg is, dat vele linkse groepen op het ogenblik druk bezig zijn hun eigen geloofwaardigheid te ondermijnen, terwijl zij voor zich nog steeds het gevoel hebben een redelijke waardering te vinden onder de massa en in feite nog steeds onaan- tastbaar te zijn.

Degenen, die dit manipuleerspelletje spelen, zijn de werkelijke heersers, maar mogelijk ook de echte omwentelaars, die de gemeenschap een andere inhoud geven.

Ik denk in dit verband ook aan het Rome van vandaag. Het is een erg leuke stad, heb ik mij laten vertellen, waar alle zonden te koop zijn. Wat men vroeger vertelde over het lichtzinnige Parijs, heeft men daar kennelijk al lang weer vergeten. Maar hier zetelt de paus.

Hier heeft een reeks oude celibatairen, die bovendien grotendeels impotent zijn, het enige juiste oordeel over de sexualiteit kunnen vellen volgens hun eigen inzicht.

Maar wat is er met de Kerk van Rome aan de hand? Denk even na. Het wordt steeds meer duidelijk, dat de kerk van Rome op de oude wijze en in de oude vorm niet lang meer kan voortbestaan.

Er zijn ook in deze stad vele hardige jongens - of moet ik zeggen bisschoppen - die dit wel degelijk beseffen. Maar je kunt je niet tegen de paus en de vele andere ouderen prinses van de kerk verzetten, dus houden zij uiterlijk de boot in

het midden.

Deze mensen doen niet progressief, maar schijnen ook niet al te orthodox te zijn, al is natuurlijk voor hen alles wat "il Papa" zegt waar. Maar ondertussen zorgen zij er wel voor, dat deze paus zo nu en dan dingen zegt, waarvan ieder zinnig mens zich gaat afvragen, hoe de man daar nu wel op gekomen is.

Een uitspraak, zoals het Vaticaan kort geleden weer heeft gedaan, is dan ook één van de vreemdste dingen, die je je voor kunt stellen.

Men heeft hetzelfde reeds in het verleden gezegd. Maar het is duidelijk, dat de pil daardoor in vele christelijke landen niet minder populair is geworden en sexualiteit dient ook in de meest katholieke landen der wereld niet bepaald alleen voor de voortplanting. Ook de sexuele ongereptheid van jonge mensen tot het ingaan van de huwelijkste staat is daardoor niet kenbaar bevorderd.

Duidelijk is, dat in de praktijk maar weinig mensen zich iets van een dergelijke verklaring aantrekken. M.a.w. : wat men doet, is een machteloos gebaar maken, dat bovendien bij vele gelovigen verdere tegenstand tegen het kerkelijk gezag wakker roept en bij zeer velen de gedachte doet rijzen: Is God dan zo vreemd aan de werkelijkheid van ons leven? Wat halen die kereltjes in Rome zich nu weer in het hoofd?

Let wel: er is een progressieve beweging binnen het christendom, ook binnen het roomse christendom. Een beweging, die alleen meer kan bereiken, wanneer zij niet voornamelijk theologiseert, maar begrip toont voor de werkelijke problemen en behoeften van de massa der gelovigen. Door dergelijke uitspraken van hogere prelaten wordt het klimaat binnen de kerk steeds gunstiger voor een andere vorm van rooms katholicisme.

Het is duidelijk, dat er mensen zijn, die de hoge prelaten het gevoel aanpraten van een invloed en macht, die zij in feite zelfs onder hun gelovigen niet meer bezitten. Zij, die dit doen, drijven hierdoor de top van de kerk en de massa der gelovigen zover uiteen, dat op afzienbare termijn een werkelijke herziening van het standpunt van de kerk en een verandering van haar praktijken de enige mogelijkheid is om dit geloof zijn belangrijkheid te laten behouden en zelfs iets van het verloren terrein terug te laten winnen.

De omwenteling in het christendom is, niet alleen hier, reeds aan de gang. Zij heeft zelfs enkele meer sociale facetten, die steeds meer algemeen kenbaar worden. Het is echter zonder meer duidelijk, dat het hierbij niet zal blijven.

Indien u mijn mening wilt: ik meen dat binnen niet al te lange tijd b.v. het roomse christendom zodanig anders zal denken, dat de geloofspunten er nog heel anders uit komen te zien, dan in de verworpen en toch overal ook bewonderde nieuwe catechismus werd gesteld.

Ook hier kan men weer stellen, dat dit alleen mogelijk was, omdat denkers er in geslaagd zijn groepen, die niet de neiging hebben tot veranderen, van elkaar te isoleren om zo een ontwikkeling tot stand te brengen, die door beide groepen niet langer ontkend kunnen worden, zodat zij wel zullen moeten reageren en hun oude zekerheid moeten verlaten voor een nieuw geestelijk avontuur.

Ik dacht met dit alles een voor u allen in deze tijd belangrijk punt belicht te hebben. Want uiteindelijk is de verandering, die voor de wereld noodzakelijk is, wanneer zij menselijk en geestelijk verder wil komen, iets wat niemand werkelijk schijnt te wensen.

Verandering bij voortdurend lijkt mij echte onvermijdelijk, indien de mogelijkheid tot geestelijke bewustwording op aarde moet blijven bestaan. Je wordt nu eenmaal niet wijzer, wanneer je steeds maar het zelfde blijft herhalen. Je moet soms tot nieuwe gedachten en ervaringen overgaan.

Je moet als mens niet alleen overgaan naar onze wereld, maar ook in de stoffelijke wereld steeds weer overgaan tot een nieuw beseffen, het vinden van een nieuwe mentaliteit en een daarbij passende wijze van leven.

Dit alles interesseert mij zo sterk, omdat volgens alle gegevens, die ik kan verkrijgen een grote en versnelde bewustwording voor de mens op aarde mogelijk moet zijn. Nieuwe ontwikkelingen van gaven, nieuwe inzichten in het wezen van de werkelijkheid, zijn in deze dagen mogelijk, zeker vanuit het geestelijke standpunt. Zij lijken mij ook voor de mensen bijna niet te vermijden.

Maar al die dingen kunnen slechts zin hebben, indien een zo langzaam aan toch wel vastgeroest maatschappelijk mechanisme in beweging wordt gebracht, zodat het ook uiterlijk tot de nodige veranderingen komt.

Want het geeft niet veel, wanneer je alleen maar beseft en mooie woorden spreekt. Eerst wanneer die woorden een betekenis krijgen, waardoor zowel zij die ze spreken als anderen, ook feitelijk veranderen, is er sprake van een reële werking, die voor de geest van groot belang is en stoffelijke de mogelijkheid biedt alle gaven in de mensen, die theoretisch werden beseft, maar waarmede men in feite niets deed, tot actief deel van het menselijke leven te maken.

Het probleem, waarmede ik u konfronteerde, is niet nieuw. Ik stel dit bij herhaling vast: In het oude Rome werd geklaagd over het optreden van benden jonge lieden, die overvallen pleegden, roofden, vernielden. En dit alles, zonder dat daarvoor volgens de denkwijze van die tijd enige rechtvaardiging of reden scheen te bestaan. Zou ik U niet zeggen: dit was in het oude Rome, dan had dit evengoed genomen kunnen zijn uit een krant van vandaag.

In het oude Rome sprak men voortdurend over de noodzaak het gezag en de kracht van de goden te beseffen. Men diende openlijk de keizer te eren en tot de goden te bidden. Waarop een ieder in het openbaar de juiste bewegingen maakte, maar in feite verder ging op de oude wijze, doende, wat hijzelf wilde.

Rome is niet ten onder gegaan aan de machten van het christendom, of de aanvallen van de barbaren. Het ging ten onder aan het inslapen van de senaat, die meer aan prestige dan aan het oplossen van problemen dacht en de lusteloosheid van het volk.

Brillen waren niet meer in staat zich aan te passen aan nieuwe ontwikkelingen en dreigingen. Een volk, dat eens bestond uit krijgers, was grotendeels tot een volk van politiek verantwoordelijke nullen geworden.

De senaat was een praatcollege geworden, dat sprak over de wereldmacht, zonder nog in staat te zijn die macht in feite te behouden, of de problemen, die daarmee **samenhingen**, te overzien.

Daardoor kon Rome niet slagvaardig reageren en ging het ten onder. In dit geheel echter ontstond de revolutie van de zachtmoedigen, die overigens voerde tot een van de meest wrede fasen in de ontwikkeling van de mensheid: de christenen.

De religie van de slaven heeft het gewonnen en op de heuvelen van Rome tref je nu niet meer dan enkele ruïnen uit de oudheid en verder overal de tekenen van de kinderen van de slaven van eens. Zij hebben gewonnen, omdat zij de enigen waren, die langere tijd onder grote spanning wisten te leven, zich leerden aanpassen aan voortdurende onzekerheden zonder hun gevoel van menselijke saamhorigheid daarin te verliezen.

Christenen hadden een ideaal, waarvoor zij ondergang en zelfs pijnlijke dood konden aanvaarden, juist omdat zij weer geloofden in zichzelf en in hun God. Want iemand, die alleen in God gelooft, wordt geen martelaar. Dan moet je ook in jezelf kunnen geloven.

Deze mensen hebben het pleit gewonnen. Zij staan aan het begin van nieuwe keizerrijken, nieuwe ontwikkelingen, een geheel ^wnieuwe vorm van beschaving.

Maar hun nakomelingen waren al minder waard. Wat overigens ook elders tot uiting pleegt te komen: Wanneer iemand niets heeft en toch zich in de wereld omhoog weet te werken, dan is zo iemand behoorlijk hard, heeft een groot zelfvertrouwen en beseft toch de positie en gevoelens van anderen wel degelijk.

Zijn kinderen hebben respect voor pappa en zullen proberen zijn werk in stand te houden. Maar zij denken al in andere termen. Hun erfdeel is hen een recht, waarvoor je wel moet zorgen, maar dat je toch ook onderscheidt van de rest van de wereld. Hun bezit, niet hun prestatie, is de basis van hun trots en gedrag.

Krijgen ook zij weer kinderen, dan beseffen die vaak niet eens, dat werken nodig is. Zij zien het bezit als een vrijkaartje voor alle genoegens van de wereld en zo zij al werken, is dit geen levenstaak, geen roeping, maar deels een behoefte aan belangrijkheid en erkenning, deels een soort vrijetijdsbesteding. Werker wordt tot ondernemer, ondernemer wordt tot rentetrekker, rentetrekker wordt tot wereldvreemd mens, die alleen zijn belangrijkheid zoekt uit te drukken op de zonderlingste manieren.

Voor volkeren zien wij iets dergelijks. Kort na de oorlog lag b.v. Nederland in puin. Degenen, die er toen waren, leerden met hard werken van niets tot iets te komen. Zij brachten offers, maar namen ook alle maatregelen om een zo goed mogelijke ~~mat~~schappelijke ontwikkeling te bereiken.

Het volgende geslacht, dat die armoede al niet meer kende, dacht meer aan zich dan aan het geheel. Men zag b.v. de sociale rechten niet als iets, wat mogelijk was, doordat men daarvoor hard werkte en vocht, maar als iets, dat zelfstandig bestaat en waarop je zonder meer een beroep moogt doen. Zij zijn nog wel bereid tegenover deze voordelen enige prestatie te stellen, maar het moet niet te veel zijn en men moet er zelf ook beter van kunnen worden.

Deze mensen kwamen al steeds meer tot de overtuiging, dat een mens niet alleen leeft om te werken, maar wel degelijk ook voor zijn eigen genoegen. Hun kinderen echter zeggen steeds meer: waarom zou ik nog werken? Er zijn idioten genoeg, die dit toch wel doen en ik kom er best met mijn uitkeringen.

Mogelijk overdrijf ik iets, maar toch niet erg veel. Dit maakt u mogelijk meer dan al het andere duidelijk, hoe de zaken er voor staan in de zwijgende meerderheid.

Ook de regeringen tonen achtereenvolgens dergelijke veranderingen. In het begin werkte men met de middelen, die men had en loste men de problemen op, zoals dit mogelijk was, zelfs wanneer men daarbij veel toe moest geven. Opbouwen kun je nu eenmaal niet alleen door de opbouw te decreteren. En je bereikt welvaart ook zeker niet door alleen maar te theoretiseren. Je moet als regering je vinger voortdurend op de pols van elke afzonderlijke ontwikkeling houden en snel en doelmatig ingrijpen, wanneer het verkeerd lijkt te gaan. Dergelijke regeringen doen niet bepaald brillant aan, maar bereiken toch veel.

Hun opvolgers meenden, dat je wel voorzorgen moest nemen tegen bepaalde onwaarschijnlijke situaties, maar dat men toch voornamelijk zijn eigen belangrijkheid en internationaal gezag zou moeten doen gelden. Die komen brillanter over, maar zullen verder ten hoogste datgene perfectioneren, wat hun voorgangers uit niets hebben tot stand gebracht.

Dan komen er regeringen, die zich in feite voornamelijk bezig houden met hun liefhebberijen en problemen, zo lang mogelijk negeren in de hoop, dat die vanzelf wel weg zullen gaan. Gebeurt dit niet, dan proberen zij de problemen op te lossen door gelden uit te geven, die zij in feite niet hebben en eigen instanties steeds meer uit te bouwen zonder ook maar te beseffen, dat zij daardoor het enige werkelijke probleem, dat in hun ogen nog kan bestaan, zelf veroorzaken: het voortdurend toenemende ongenoegen van de zwijgende meerderheid.

Zo gaat het overal, of het nu over godsdienst, staat, geestelijke bewustwording, geloof, of iets anders gaat. Men kan zeggen, dat dit anders zou moeten zijn, maar het is nu eenmaal zo.

De omwentelaars van deze tijd bereiken veel in stilte. De maatschappijhervormers echter zijn veel te druk bezig om hun eigen denkwijzen aan het volk op te leggen. Dit maakt wel duidelijk, dat degenen, die een werkelijke verandering nastreven, niet hun denkbeelden aan anderen op moeten leggen, maar moeten zorgen, dat zij in de praktijk sneller, juister en bewuster kunnen reageren dan hun meerdere en een beter begrip behouden voor de behoudzuchtige lusteloosheid, waarin de bewuste zwijgende meerderheid zich pleegt te wentelen.

Hiermede heb ik u een aantal punten ter overweging gegeven. U behoeft het niet met mij eens te zijn. Maar besef wel dit: Wanneer u uit blijft gaan van het behouden, van hetgeen u hebt en het blijven van hetgeen u bent, u alleen maar een deel bent van de zwijgende meerderheid.

Denkt u mogelijk, dat je met machtsvertoon, terreur, geweld, een wezenlijke verandering in de mensheid tot stand kunt brengen, dan behoort je volgens mij niet tot degenen, die in waarheid beseffen, dat veranderingen in de mensheid alleen uit noodzaak geboren zullen worden.

Niet uit besef **du**s. Maar volgens mij kunnen zij, die een voldoende besef hebben, gebruik maken van de bestaande noodzaken om bij steeds meer mensen een besef, dat verandering onvermijdelijk is, te doen doordringen. Heeft iemand nog opmerkingen of vragen?

x Waar moeten wij de molukkers plaatsen, die natuurlijk geen resultaat kunnen verwachten van de besprekingen van vandaag en morgen?

- Dit zijn mensen, die van een droom een godsdienst hebben gemaakt. Het zal een ieder duidelijk zijn, dat hetgeen de RMS verlangt, niet haalbaar is.

Ik meen ook, dat zij de zaken verkeerd **be**zien. Want de mensen van de RMS beschikken over een behoorlijk aantal goed geschoolden. Dat wil zeggen, dat dit mensen zijn, die, wanneer zij terug zouden gaan naar Indonesie en daar zouden beginnen eerst zich eens in te werken, zo goed als maar mogelijk is in de zakelijke structuur van dit land en in het bestuur, zover dit mogelijk is, zij op de duur m.i. vrijheid voor de Molukken mogelijk zouden kunnen maken.

Dan kunnen zij eindelijk iets doen, wat volgens mij in Indonesie noodzakelijk is volgens mij: het breken van de feitelijke suprematie van Java om de koloniale verhouding tussen Java en de andere delen van de republiek te veranderen .

Eerst dan zouden ook elders mensen zich bewust kunnen worden van de noodzaak om vrij te zijn en niet alleen in de zin van onafhankelijkheid, eigen regeringshoofd en als het even kan eigen ontwikkelingssubsidie van de rijkere landen, maar in de zin van: wat javanen kunnen, kunnen wij ook leren, wat zij doen, kunnen wij ook doen en zelfs beter.

Wanneer, zoals waarschijnlijk is, officieel een dergelijk sukses niet wordt toegestaan, kan men andere wegen kiezen. Er zijn mogelijkheden genoeg: maak kunstproducten of kitsch en verkoop die middels eigen mensen in de rijke landen. Exporteer, desnoods klandestien , wanneer het niet anders kan en laten de gezagsdragers en de mensen op Java er voorlopig maar beter van worden. Wanneer wij maar de middelen krijgen om een eigen ontwikkeling te financieren.

Wanneer je middels dergelijke legale en illegale ondernemingen het zover kunt brengen - middels smeren desnoods - dat invloedrijke mensen afhankelijk worden van dergelijke bronnen van inkomsten, kun je veel doorzetten, krijg je zeggingschap en is een feitelijke vrijheid te bereiken, die heel wat belangrijker is dan het zelf benoemen van een eigen president , een eigen sergeant-generaal en een eigen legertje, dat met grote moed niets kan bereiken; zoals het kleine legertje van de RMS met zijn grote moed toch nog geen enkel werkelijk begrip heeft voor de vereisten in een werkelijke strijd.

Uit de aard der zaak is dit mijn visie. Ik kan mij zeer wel voorstellen, dat molukkers het hiermede niet eens zijn. Zoals ik mij voor kan stellen, dat ook Indonesie het niet eens zal zijn, met hetgeen ik zeg. Maar toch....

In een land, waar smeergeld zo belangrijk is als in Indonesie en waar je met enige handigheid zover kunt komen, zou de energie, die nu besteed wordt aan het in standhouden van een droom ver van eigen land, gebruikt kunnen worden om een situatie voor te bereiden, waarin de vrijheid en mogelijk zelfs de zelfstandigheid van de Molukken en andere delen van

dit rijk, die het nu niet zo prettig hebben, bereikbaar wordt.

Dan zou men praktisch iets doen en zo men ook volgens mij iets bereiken, wat nooit bereikt kan worden door onderhandelingen met de nederlandse regering. Want al zouden die ook willen, werkelijk bereiken kunnen ook de nederlanders in dit opzicht niet.

Het enige, wat Nederland kan bereiken, wanneer het toegeeft aan de z.g. gerechtvaardigde eisen van de zuidmolukkers is: zichzelf in de vingers snijden, zonder dat er ook maar iemand iets beter van wordt.

Ik meen, dat men dit aan beide zijden beter zou moeten begrijpen. Waaraan ik toe wil voegen: Een verstandige nederlandse regering zou zeggen: Wij willen jullie heus wel helpen. Wij zullen jullie bekwamen en desnoods spoedopleidingen geven op die gebieden, waardoor jullie in Indonesie belangrijk kunnen worden.

Wij zullen jullie kinderen, die kapabel daartoe zijn, opleiden tot onontbeerlijke specialisten - wat mogelijk is, dank zij de grote kennis van de tropen en de wetenschappelijke ontwikkeling op het gebied van landbouw, waterhuishouding enz., die in Nederland nog steeds aanwezig is.

Wij zullen jullie voorbereiden voor een werkelijk belangrijke taak en de middelen geven om die taak later ook op je te nemen in de tropen. Maar ga daarna dan terug naar je eigen land. Desnoods zullen wij jullie nog enige tijd geld geven. Maar dat zal niet zo nodig zijn, wanneer wij jullie maar de kennis mee kunnen geven, waardoor jullie belangrijk kunnen worden in Indonesie. Dan hangt het van jullie zelf af. Maar wanneer je het dan handig en geduldig speelt, kom je zeker verder.

x Welke ontwikkeling verwacht u hier? Terreurdaden, slepende kwesties?

- Zolang je je mensen voorhoudt, dat zij bepaalde rechten hebben en gelijktijdig weigert te erkennen, dat deze rechten nooit bereikt kunnen worden door eisen alleen, of het afpersen van derden, zal de terreur verder gaan.

De jongeren worden wanhopig, omdat zij zich niet thuis gevoelen in Nederland, zich - vergeef mij, ambonnezen - vaak ergens minderwaardig gevoelen, zodra zij alleen tegenover de nederlanders staan. Om hun persoonlijkheid met nadruk te kunnen uiten zullen zij naar geweld willen grijpen, zonder dat hun leiders dit kunnen voorkomen.

Zij vergeten bij dit alles één ding: dat reeds nu door de acties van de jongeren voor de ambonnezen als geheel een groot gevaar is ontstaan. Het is deze maal afgewend.

Maar wanneer weer eens een paar hollanders slachtoffer worden van dergelijke terreuracties, is de kans groot, dat terreur met terreur beantwoord zal worden. O, niet door de regering of officiële instanties, maar door onbekende daders.

Ik kan mij zelfs voorstellen, dat bepaalde semiofficiële groepen er in dergelijke gevallen het hunne toe bij zullen dragen, dat deze onbekende daders zonder veel moeilijkheden na 't doden van ambonnezen enz., weer in de massa kunnen ondergaan.

Maar waar de redelijkheid niet aanwezig is - en deze bestaat t.a.v. de RMS-droom bij de jongeren zeker niet,

moet je gewoonweg rekening houden met explosies.

De enige mogelijkheid om dit te voorkomen ligt volgens mij in een benadering als die, welke ik voorstelde. Ik vraag mij alleen maar af, of de nederlandse regering bereid is die gelegenheid zonder meer te scheppen en bovendien vraag ik mij af - wat nog belangrijker is - of de leiders van deze groep deze leiders van een farce, als het handhaven van een nooit werkelijk geweest zijnde republiek in het buitenland - die hieraan hun belangrijkheid ontleen of denken te ontleen, wel bereid zouden zijn een oplossing te aanvaarden, waarbij zijzelf van het toneel zouden moeten verdwijnen.

Er zijn er enkelen, waarvan ik aanneem, dat zij een dergelijke oplossing zullen willen aanvaarden, zoals de huidige president Manusama. Er zijn echter anderen, waarvan ik niet geloven kan, dat zij hun eigen belangrijkheid zouden willen opofferen voor iets, wat alleen maar een kans voor de jongeren zou betekenen. Zoals een ander, die zich soms president, soms ook vice-president noemt.

Wat niet bepaald samenhang met het onderwerp, maar toch valt onder het hoofd actualiteit. Daarmede hebben wij onze tijd aardig gevuld, zodat ik ga sluiten.

Na de pauze hebt u meestal iets meer geestelijks tegoed. Voor hen, die dit niet zo aangenaam vinden, is mijn betoog dan een dubbel winstpunt. Want hoe langer ik gepraat heb, hoe korter de tweede spreker aan het woord zal zijn.

Goeden avond.

-0-0-0-0-0-

Goeden avond, vrienden.

Ik moet weer eens geestelijk doen. Maar maakt u dan maar uit, waarover. U zegt: het geestelijk licht van deze tijd?

Dat is eenvoudig: het geestelijk licht van deze tijd is het licht, dat altijd reeds bestaat. Maar in deze tijd kijkt men er meer naar.

Het resultaat is, dat velen in dit geestelijk licht nu meer bewust zien, wat er aan de hand is. Zij komen dan tot de konklusie, dat sommige mensen zo dicht met hun neus op de aarde gedrukt zijn, dat zij van de stof nooit los kunnen komen, terwijl anderen zó hoog zweven, dat zij zo dadelijk nog te barsten vallen.

Wat betekent, dat degenen, die meer bewust worden, ook t.a.v de geest en hu medemensen wat realistischer gaan worden. Volgens mij tenminste.

Wat de toekomst betreft: wanneer een mens steeds minder kans krijgt om zichzelf materieel bevredigend voor zichzelf te uiten, zoekt hij het in het geestelijke. Wat erg leuk is. Men zal steeds meer ook proberen geestelijke gaven te ontwikkelen en te gebruiken.

Maar dan moet men wel onthouden, dat iemand, die wil beginnen geestelijke gaven te gebruiken, doet denken aan een kleuter, die moet leren lopen.

En een kleuter, die leert lopen, oefent zich tegen wil en dank eerst in het vallen. Dat zult u ook doormaken.

Wanneer je begint geestelijke gaven te gebruiken - iets wat ik voor de komende tijd in toenemende mate verwacht - dan moet je vooral niet denken, dat alles opeens van een leien dakje zal gaan. Het gaat wel, maar je weet nooit hoe.

Wat betekent, dat je soms voor vreemde verrassingen komt te staan. Maar ja, elke mens, die bereid is ook voortdurend aan de stof te denken naast al het geestelijke en zich in die materie steeds weer te oriënteren, zal daardoor wel degelijk de mogelijkheid krijgen zijn gaven proefondervindelijk verder te ontwikkelen en doelbewust te gaan gebruiken binnen het kader van zijn stoffelijke, zowel als de besefte geestelijke werelden.

Neem nu uittreden. Er zijn mensen, die zeggen: ik ga deze avond uittreden, zoals een ander zegt: ik ga vanavond naar een concert. In Duitsland ligt dit wat anders. Daar heet het "austreten" en wordt vooral door mannen in de kroeg veel gedaan na het derde glas bier....

Goed, je treedt uit. Je kijkt rond je. Maar wat heb je er aan? Het is mooi, schitterend desnoods. Maar als je weer naar beneden komt, heb je in feite niet veel meer gedaan dan gedroomd, zover het je eigen wereld betreft. Ten hoogste gevoel je je een beetje prettiger.

Iemand, die redelijk is, zal proberen met dit uittreden ook nog het een en ander te doen, waar je als mens direct iets aan hebt. Bij studenten kan ik mij voorstellen, dat zij eens gaan kijken, wat voor een humeur hun docent heeft en tegen het tentamen desnoods ook nog, welke opgaven of vragen eventueel verwacht kunnen worden. Want als je dat kunt, heb je er tenminste iets aan.

Zoals zij, die telepaat blijken te worden, niet zullen volstaan met het afluisteren van de gedachten van anderen, maar hun eigen gedrag leren baseren op hun waarnemingen en zo in hun eigen wereld meer resultaat en harmonie bereiken, dan zonder dit voor hen redelijk mogelijk mag worden geacht.

Kortom: voor de mensheid hebben de geestelijke ontwikkelingen in de toekomst alleen dan betekenis, wanneer zij ook praktisch kunnen worden toegepast en een ander, meer harmonisch klimaat mogelijk maken in de menselijke samenleving.

Denk nu niet, dat ik materialistisch denk. Maar een mens, die zijn geestelijke gaven niet materieel kan manifesteren en gebruiken, kan over zijn geestelijke begaafdheid wel zoveel denken. Mensen vergissen zich daarin zo vaak.

Nu en in de toekomst geldt volgens mij voor geestelijke krachten en geestelijke werkwijzen: je moet er als mens normaal mee leren leven. Helaas doen de meeste mensen met die gaven als met de bijbel: het wordt opgeborgen in een boekenkast en er alleen uitgehaald op zeer bijzondere ogenblikken.

U weet wel: zoals mensen, die overvloeien van naasteliefde in de kerk, tot de collecteschaal komt

Dit past niet meer bij het geestelijke licht van deze tijd. Wanneer je leeft met geestelijke waarden, moet je in je geheel en steeds met die waarden leven, zonder daarom dat, wat je stoffelijk bent, geheel uit het oog te verliezen.

Zover ik zowel de nabije als de verdere toekomst kan overzien, zal de mens voor de keuze komen te staan als één geheel te leven met geestelijke en stoffelijke gaven, dan wel

geestelijk te verstikken en stoffelijk te mislukken.

Je moet dus in dit licht steeds meer leren leven met alle geestelijke werkingen en mogelijkheden als een normaal deel van je bestaan. Wat volgens mij ook gezonder is.

Dus alles zo normaal mogelijk. Mensen, die bezig zijn met het ontdekken en voor het eerst gebruiken van een geestelijke geven, zijn geneigd de rest te vergeten, zelfs wat zij zijn.

Dit is volgens mij wel een van de belangrijkste punten, wanneer je spreekt over de werkingen van het geestelijk licht in deze tijd en de toekomst.

Of overigens de geestelijke ontwikkelingen voor allen even aangenaam zijn? Ik heb mij wel eens afgevraagd, wat er zou gebeuren, wanneer alle parlementariërs opeens goede ontvangende telepathen zouden zijn. Vermoedelijk zouden zij na korte tijd in een apart gesticht moeten worden ondergebracht.... Om bij te komen van de schok. Want een goed ontvangend telepaat weet steeds weer precies, waaraan hij toe is. En dat zou in het politieke spel volgens mij niet bepaald passen. Maar goed.

Ik wil nog even mijn spelletje met u spelen ook. U geeft mij een woord en ik zoek daar een volgens mij passende omschrijving bij.

Een despoot: het woord in twee delen delende vinden wij iets, wat door het vaticaan verworpen wordt. In zijn geheel betekent het: iemand die denkt, dat hij het zo goed weet, dat niemand anders mag en kan doen dan hij wil.

Een idioot: dezelfde persoon, maar nu in een situatie, waarin hij zijn gezag niet door kan zetten.

Een idealist: iemand, die droomt van een wereld, die nooit kan bestaan en daarom veel vernielt in de wereld, die mogelijk is en bestaat.

Een potentaat: iemand, die over het algemeen zijn eigen belangrijkheid zó weet te etaleren, dat anderen daarin geloven.

Een realist: iemand, die denkt, dat hij de werkelijkheid kent en daarom reageert volgens de feiten, die hij niet begrijpt, teleurstellingen ondergaat, die hij niet kan verwerken en zo op de duur tot gelovige wordt, omdat hij met zijn realisme ook niet verder komt.

Libanon: een land, waarin christelijke naastenliefde en islamitische erkenning van de volgelingen van de profeet Jezus voor opschudding zorgen.

Hypocriet: iemand, die alles zegt, als hij meent, dat een ander het wil horen, maar denkt en doet, wat hijzelf wil, zodra hij meent, dat die ander toch niets in de gaten heeft.

Optimist: iemand, die zegt: morgen zal het beter zijn, omdat hij vandaag het gevoel heeft, dat niet alles goed zit. En een pessimist neemt aan, dat het morgen wel erger zal zijn, omdat hij het gevoel heeft, dat vandaag er nog best mee door kan.

Arrogant: is iemand, die zozeer van zichzelf overtuigd is, dat hij steeds weer vergeet, dat anderen mogelijk een andere overtuiging hebben.

Achterklap: de pasmunt van het buurthuis. Maar je kunt ook zeggen: achterklap is de stimulans van de politieke ontwikkelingen, waarin de onverwachte verschijnselen voeren tot verschuivingen, die de kiezers niet meteen kenbaar worden.

Een socialist: iemand, die zegt: wanneer een ander minder heeft dan ik, dan deel ik met hem. Daarom zijn er zo weinig in zoveel socialistische partijen.

Een gulfadviseur: Iemand, die er geen kwaad in ziet om wat bij te verdienen, omdat hij op ander gebied de mensen toch ook belazert.

Een humorist: iemand, die lacht om zichzelf en verwacht, dat u waarderend met hem mee zult lachen.

Een meesmuiler: iemand, die zijn muil houdt., maar niet zodanig, dat je niet merkt, wat hij werkelijk denkt.

Muilpeer: een vrucht, die veel vitaminen voor de morele ontwikkeling bevat.

Een mijlpaal: iets, waaraan je voorbijgaat, zonder het te bemerken tot het ogenblik, dat je denkt, dat je zonder benzine staat.

Het Amsterdams Peil : ik zou zeggen: van Duyn tot erger..

Kerncentrale: Een centrale, waarin des Riddels kern naar men hoopt verborgen blijft.

Huwelijk: overeenkomst tussen personen van 2 geslachten voerende tot de strijd der sexen, welke in de zoetheid der verzoening de zin der geslachtelijkheid uitdrukt.

Celibaat: de openlijke ontkenning van iets, wat je wel graag zoudt willen doen en wat je mogelijk ook wel doet, maar door je functie niet gedaan moogt hebben.

Een kannibaal: iemand, die van lekker eten houdt, vooral wanneer het de buurman is.

Buurvrouw: positief gezegd: stille verleidsters.

Ik sluit nu met het schone woord en zou van u graag een woord als basis daarvoor horen.

Innerlijke stilte.

Dat wil ik zo omschrijven:

Wanneer in mij de vrede woont, dan stoort mij geen geruis.

Wanneer in mij de vrede leeft, dan ben ik altijd thuis.

Wanneer in mij de vrede woont en vrede uit mij straalt, dan is het, of stilte in mijn zijn, tot licht en kracht vertaald, straalt en wordt de wijn van leven, de vreugde der vergankelijkheid geproefd met in het ik 't beleven van een ware eeuwigheid.

Ik had er meer van kunnen maken, of een tijdje mijn mond kunnen houden, maar wilde het kort weergeven, zoals het volgens mij is.

Waarmede ik moet gaan sluiten. Wat altijd moeilijk is, daar het medium er de voorkeur aan geeft, wanneer ik dit zo snel mogelijk doe. En dat doe ik natuurlijk niet, want ik praat graag.

Maar je moet zoals altijd ook hier weer het gulden midden kiezen, omdat elk exces, naar welke kant dan ook, altijd weer onaangename gevolgen heeft.

Daarom, vrienden, groet ik u, zij het node. Ik wens u allen een heel prettige avond, een heel gezegende nachtrust .

d.d. 16 januari 1976